

Tryggjum nærsamfélaginu ávinning af orkuvinnslu

Starfsnefnd Samtaka orkusveitarfélaga

September 2023

“

Hlutverk nefndarinnar var að vinna tillögur að breytingum hvað varðar tekjur sveitarfélaga af orkuframleiðslu, leggja fram drög að nýju lagaumhverfi um orkuvinnslu á Íslandi og koma á virku samtali allra hagaðila í samráði við stjórn Samtaka orkusveitarfélaga.

“

Haldin var vinnustofa 9. mars 2023 og var niðurstaðan skýr, að tekjur nærsamfélags ætti að vera blanda af fasteignasköttum orkumannvirkja ásamt nærsamfélags auðlindarentu.

“

Áhersla var á að hærra hlutfall af tekjum skilaði sér til beins áhrifasvæðis en að tekjur skili sér einnig til óbeins áhrifasvæðis.

“

Niðurstöður nefndarinnar voru kynntar öllum helstu hagaðilum á vormánuðum 2023.

Helstu niðurstöður starfsnefndar

Nærsamfélag orkuvinnslu

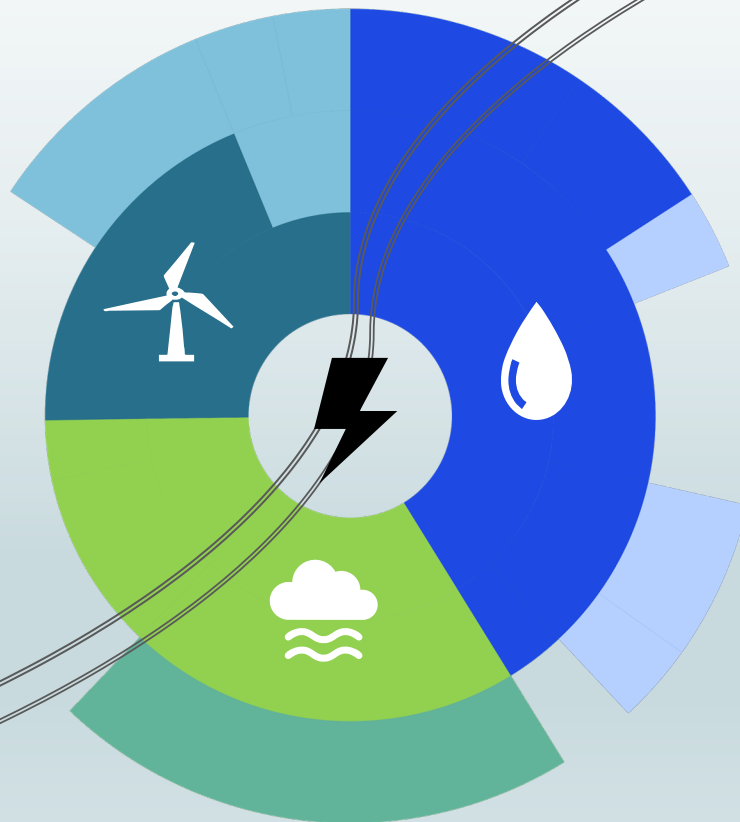
Nærsamfélag orkuvinnslu er það landsvæði er verður fyrir beinum og óbeinum áhrifum af orkuvinnslu, þar á meðal landsvæði undir megin flutningskerfi raforku.

Öll mannvirki og stöðug áhrif er takmarka aðra notkun á landsvæði flokkast sem bein áhrif en óbein áhrif geta verið t.d. sjónræn, jarðhræringar eða áhrif á landnotkun og vatnasvæði.

Tekjuskipting nærsamfélagsins af orkuvinnslu

Skipta þarf tekjum nærsamfélagsins af orkuvinnslu milli þeirra er verða fyrir beinum áhrifum, óbeinum áhrifum og til nærsamfélags megin flutningskerfis raforku.

Eðlilegt er að stærsti hlutinn fari til nærsamfélags er verður fyrir beinum áhrifum og nokkuð jöfn hlutföll séu milli þess svæðis er verður fyrir óbeinum áhrifum og til nærsamfélags flutningskerfisins.

Tekjustofnar nærsamfélagsins af orkuvinnslu

Tekjustofnar nærsamfélagsins af orkuvinnslu ætti að vera blönduð leið af fasteignasköttum og auðlindarentu sem hægt er að útfæra t.d. sem ákveðið gjald af framleiðslugetu eða hlutdeild í framleiðslu.

Samhliða því er nauðsynlegt að breyta lögum svo aukin hluti mannvirkja tengd orkuvinnslu séu skráð til fasteignamats og andlag fasteignaskatts.

Tryggja þarf einnig að nærsamfélag megin flutningskerfi raforku sé tryggð hluti af tekjum.

A close-up photograph of a dense carpet of bright green moss. The moss has a fine, textured appearance with many small, individual plants visible. The lighting is natural, highlighting the vibrant green color and the intricate details of the moss's structure.

“

Til þess að hægt sé að ná markmiðum um sanngjarnar tekjur til nærsamfélagsins var því nauðsynlegt að finna leiðir til að skilgreina nærumhverfi orkuvinnslu á einfaldan og skýran máta.

A close-up photograph of vibrant green moss, showing individual leaf-like structures and small stems. The moss is densely packed and covers the entire background of the image. The lighting is natural, highlighting the texture and color of the plant.

“

Daði Már Kristófersson, professor í Háskóla Íslands, bauð fram aðstoð Háskóla Íslands til að reikna og útfæra leiðir til að skilgreina nærumhverfi orkuvinnslu á Íslandi.

“

Þorsteinn Stefánsson, nemi í hagfræði, tók að sé vinnu við að útfæra leiðir til skilgreiningar nærumhverfis orkuvinnslu

Nærumhverfi vindorkuvirkjana, jarðvarmavirkjana og flutningsmannvirkja skal skilgreina sem fjarlægð sjóndeildarhrings án tillits til landslags með formúlunni

$$3,57\sqrt{h} = \text{km radíus}$$

þar sem h =hæð orkumannvirkis í metrum sem skilar radíus áhrifasvæðis í km.

Til að reikna vægi nærumhverfis er notuð formúla fyrir rúmmál keilu

$$V = \pi r^2 \frac{h}{3}$$

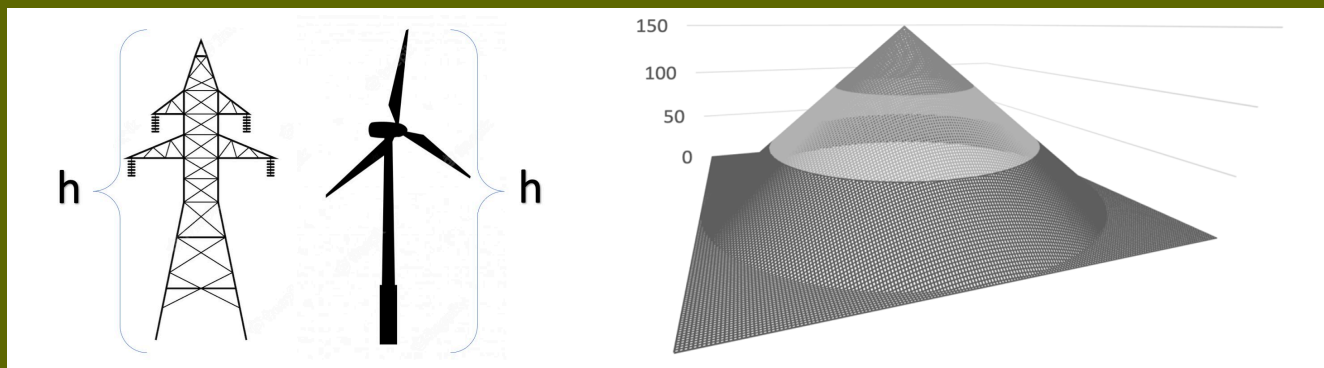
Þannig verður minnkandi vægi flatarmáls með aukinni fjarlægð

Dæmi um áhrifasvæði:

$$3,57\sqrt{37m} = 21,7 \text{ km radíus}$$

$$3,57\sqrt{75m} = 30,9 \text{ km radíus}$$

$$3,57\sqrt{150m} = 43,7 \text{ km radíus}$$

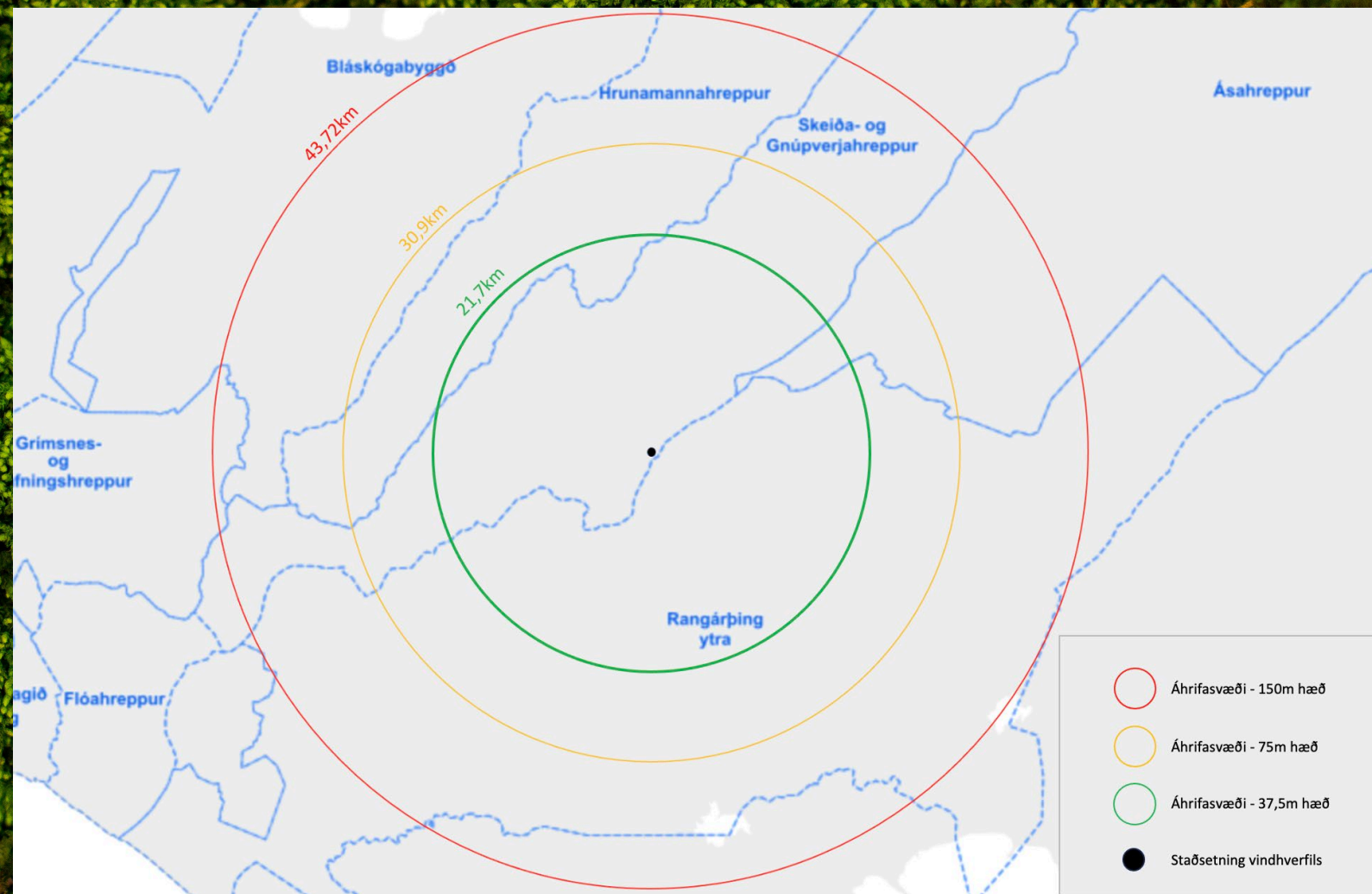

Búrfellslundur dæmi:

150m hæð keilu

Sveitarfélag	Hlutfall í áhrifsvæði
Rangárþing Ytra	46,9%
Skeiða og Gnúpverjahreppur	29,6%
Hrunamannahreppur	12,4%
Ásahreppur	5,0%
Bláskógabyggð	5,2%
Rangárþing Eystra	0,7%
Grímsnes og Grafningshreppur	0,1%
Samtals	100%

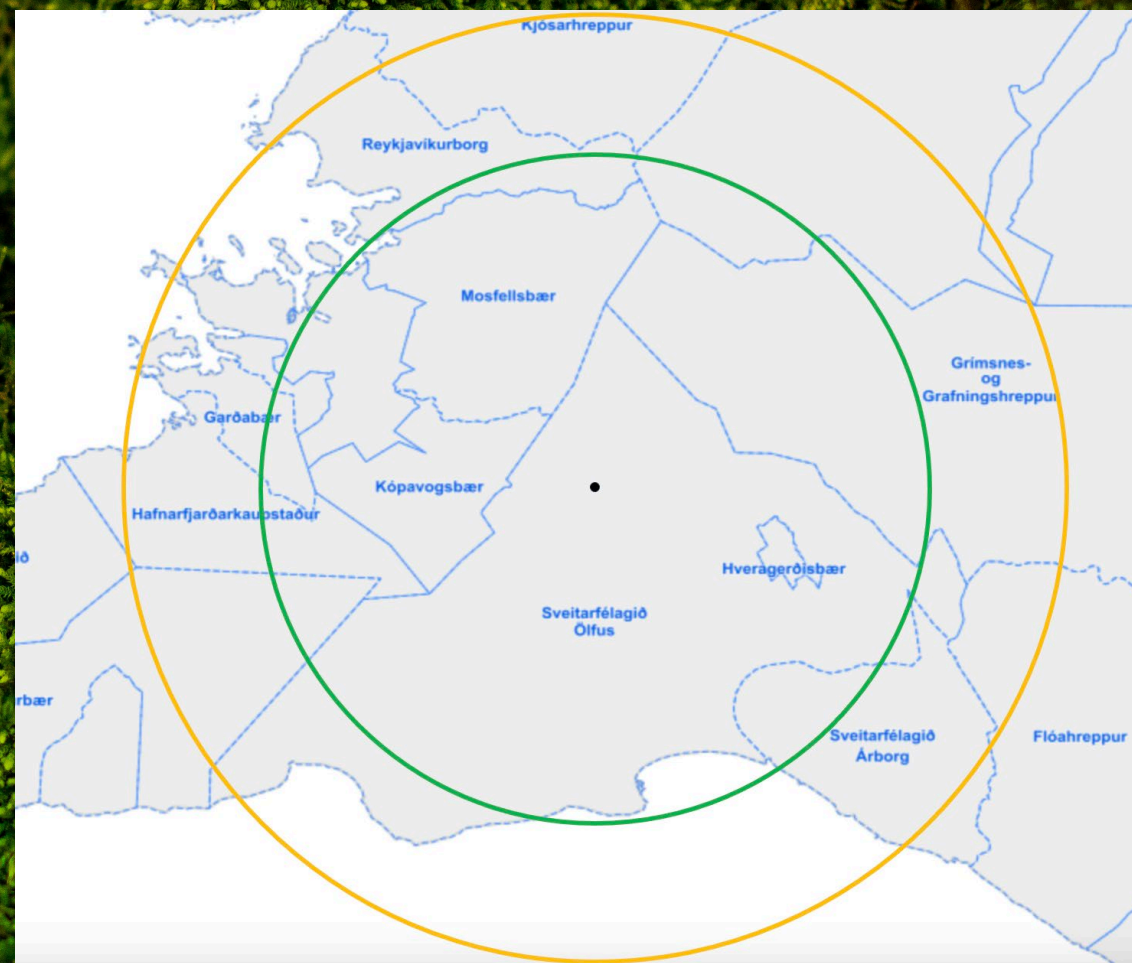
Hellisheiðavirkjun dæmi:

75m hæð keilu

Sveitarfélag	Hlutfall í áhrifsvæði
Sveitarfélagið Ölfus	44,7%
Grímsnes og Grafningshreppur	14,1%
Mosfellsbær	11,0%
Kópavogsbær	6,6%
Reykjavíkurborg	7,0%
Bláskógabyggð	4,5%
Sveitarfélagið Árborg	3,1%
Hafnarfjarðarkaupstaður	3,2%
Grindavíkurbær	2,1%
Kjósarhreppur	1,6%
Hveragerðisbær	0,6%
Garðabær	1,2%
Samtals	100%

37,5m hæð keilu

Sveitarfélag	Hlutfall í áhrifsvæði
Sveitarfélagið Ölfus	45,6%
Kópavogsbær	19,9%
Mosfellsbær	10,6%
Hafnarfjarðarkaupstaður	9,6%
Grímsnes og Grafningshreppur	9,3%
Reykjavíkurborg	2,5%
Hveragerðisbær	0,7%
Sveitarfélagið Árborg	0,6%
Bláskógabyggð	0,6%
Grindavíkurbær	0,4%
Garðabær	0,2%
Samtals	100%

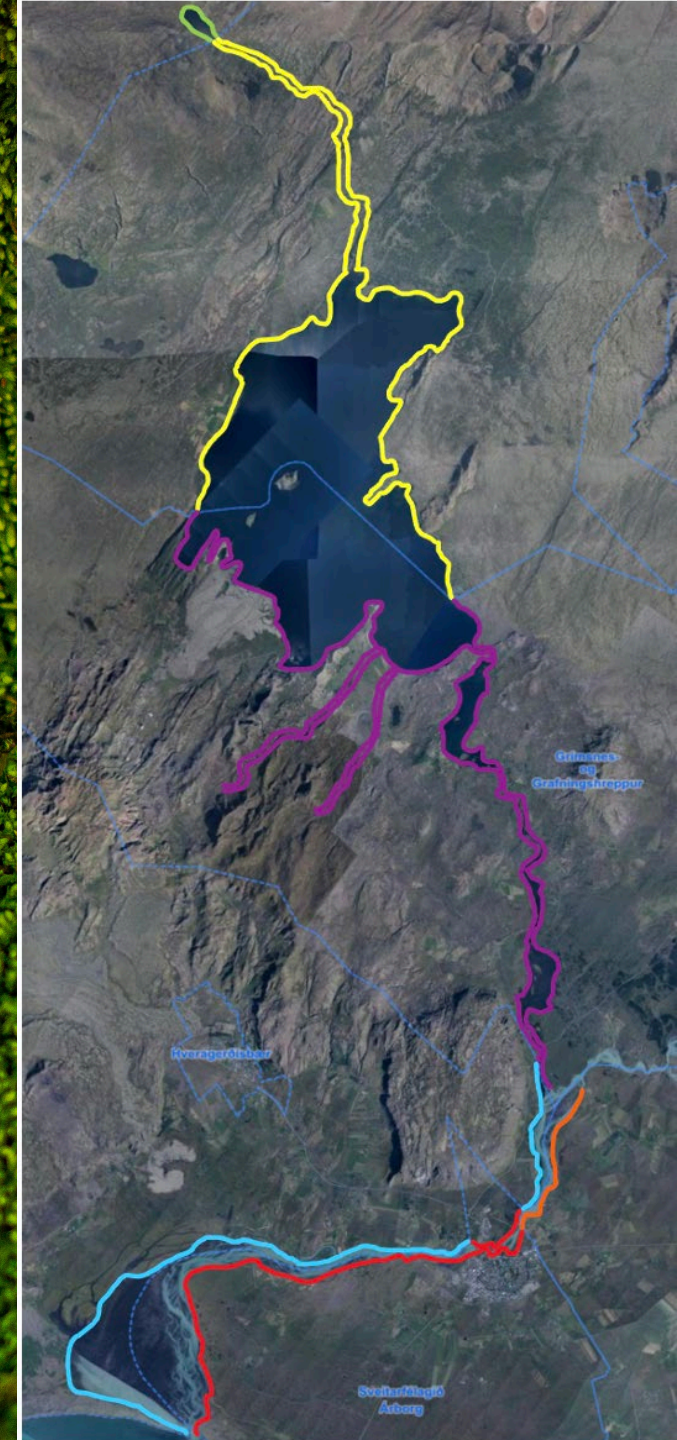
Nærumhverfi vatnsaflsvirkjana skal skilgreina út frá bakkalengd vatnasvæðis aðfallandi áa í uppistöðulón, bakkalengd uppistöðulóns og bakkalengd vatnasvæðis til sjávar.

Sogsvirkjanir dæmi:

Bakkalengd Þingvallavatns, Sogsins og aðfallandi áa

Sveitarfélag	Hlutfall í áhrifasvæði
Grímsnes og Grafningshreppur	42,4%
Bláskógabyggð	28,0%
Sveitarfélagið Ölfus	14,2%
Sveitarfélagið Árborg	10,6%
Flóahreppur	2,9%
Kjósarhreppur	1,7%
Samtals	100%

- Kjósarhreppur
- Bláskógabyggð
- Grímsnes og Grafningshreppur
- Sveitarfélagið Ölfus
- Flóahreppur
- Sveitarfélagið Árborg

““

Niðurstaða starfshóps Samtaka orkusveitarfélaga um sanngjarnar tekjur til nærumhverfis er því eftirfarandi:

““

Undanþága orkumannvirkja frá fasteignamati verði felld út gildi. Öll orkumannvirki verði sett í nýjan skattflokk fasteignaskatts, D skattur sem gæti verið lægri prósentu en C skattur, **xx %**

““

Nærsamfélag fær afhent hluta af framleidu rafmagni, **xx %** sem skiptist á nærsamfélag eftir hlutfalli áhrifasvæðis. Nærsamfélagið getur því valið að nota orkuna í héraði eða selja orkuna á markaði.